

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 219/2024-9

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody a Ústave na výkon väzby [REDAKOVANÉ], proti postupu Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 10T/47/2023 a jeho uzneseníu z 24. januára 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

- Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 23. februára 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a svojho práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10T/47/2023 a jeho uznesením z 24. januára 2024 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a prikázať najvyššiemu súdu prepustiť ho bezodkladne z väzby na slobodu. Zároveň navrhuje priznať mu finančné zadostučinenie vo výške 5 000 eur.
- Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 10T/47/2023 trestne stíhaný pre pokračovací prečin porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1 a ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. e) a j) Trestného zákona a pre pokračovací zločin krádeže podľa § 212 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. b) a ods. 3 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. j) Trestného zákona.
- Zo zápisnice o hlavnom pojednávaní z 24. januára 2024 vyplýva, že sťažovateľ (ako obžalovaný) vzniesol proti sudcovi okresného súdu námietku zaujatosti a vyslovil návrh na odňatie a prikázanie veci inému všeobecnému súdu. Okresný súd po krátkom prerušení konania uviedol, že podania sťažovateľa, ktoré boli formálne označené ako námietka zaujatosti a návrh na odňatie a prikázanie

veci, neposúdil podľa ich obsahu ako námietku zaujatosti, ku ktorej by sa zákonný sudca mohol a mal vyjadriť formou uznesenia, teda o ktorej by bolo možné rozhodovať. Podporne pritom poukázal na právne závery uznesenia najvyššieho súdu vyslovené v konaní vedenom pod sp. zn. 1Ndt/3/2021 týkajúce sa § 32 ods. 6 Trestného poriadku a jeho možnej previazanosti a použitia aj v konaní o návrhu na odňatie a prikázanie veci podľa § 23 ods. 1 Trestného poriadku.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Proti postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10T/47/2023 a jeho uzneseniu z 24. januára 2024 sťažovateľ podal túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje, že sudca okresného súdu nekonal v súvislosti s ním uplatnenou námietkou zaujatosti v súlade s ústavou a dohovorom. Argumentuje, že nedostal možnosť podrobne sa vyjadriť k ním uplatnenej námietke. Vo všeobecnosti ďalej konštatuje, že súdy porušili pri rozhodovaní o väzbe princíp primeranej a spravodlivej rovnováhy medzi záujmami štátu a právom na osobnú slobodu, nedostatočne sa vysporiadali s otázkou dôvodnosti podozrenia a obavou z možného pokračovania v trestnom čine a inou právne relevantnou argumentáciou. Uvádza, že k porušeniu namietaných práv došlo „postupom porušovateľa v 2. rade v priamej previazanosti s postupom porušovateľa v 1. rade v konaní o predĺžení lehoty väzby“.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na osobnú slobodu (čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy), práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) a práva na obhajobu [čl. 50 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru] postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10T/47/2023 a jeho uznesením z 24. januára 2024.

6. Pred tým, ako ústavný súd pristúpil k tomu, aby sa zaoberal podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa, skúmal, či ústavná sťažnosť spĺňa náležitosti vyžadované zákonom o ústavnom súde podľa § 123 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), keďže sťažovateľ nie je zastúpený advokátom (§ 34 ods. 1 a § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde). Ústavný súd uplatnením materiálneho prístupu k ochrane ústavnosti, a tým aj k ochrane práv a slobôd fyzickej osoby, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou rozhodovacej činnosti ústavného súdu (k tomu pozri aj II. ÚS 51/2017, II. ÚS 782/2014), vychádzajúc z obsahu ústavnej sťažnosti, pristúpil k jej predbežnému posúdeniu napriek uvedenému nedostatku. Ústavný súd totiž vyhodnotil ústavnú sťažnosť ako obsahovo natoľko zrozumiteľnú, že umožňuje v tejto veci realizovať jej predbežné prerokovanie (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 588/2015, I. ÚS 71/2021).

III.1. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 1 a 3 písm. c) dohovoru:

7. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa v súvislosti s namietaným postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10T/47/2023 a jeho uznesením z 24. januára 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6

ods. 1 dohovoru a práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru.

8. S prihliadnutím na podstatu ústavnej sťažnosti ústavný súd poznamenáva, že sa vo svojej doterajšej rozhodovacej činnosti už viackrát zaoberal ústavnými sťažnosťami, v ktorých sťažovatelia namietali porušenie svojich ústavou garantovaných práv v súvislosti s rozhodovaním všeobecných súdov o námietkach zaujatosti vznesených sťažovateľmi ako účastníkmi súdneho (trestného) konania proti zákonnému sudcovi (z novšej judikatúry m. m. II. ÚS 67/2019, III. ÚS 90/2019, II. ÚS 137/2019, II. ÚS 209/2019, II. ÚS 258/2019, I. ÚS 483/2020), pričom jeho judikatúra v porovnateľných veciach sa ustálila na niekoľkých zásadných východiskách.

9. Z čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru vyplýva aj právo účastníka súdneho konania na nestranný súd, ktorému zodpovedá ústavná povinnosť súdov prerokovať a rozhodnúť každú vec tak, aby voči účastníkom postupovali nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadržali a objektívne posúdili všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ má právomoc o nich rozhodnúť (m. m. II. ÚS 71/97, IV. ÚS 38/09). Obsahom práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom však nie je povinnosť súdu vyhovieť návrhu oprávnených osôb a vylúčiť nimi označeného sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu ústavne akceptovateľným spôsobom prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (m. m. I. ÚS 73/97).

10. Základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom je v trestnom súdnom konaní garantované najmä prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania predmetnej veci pre zaujatosť. Z uvedeného dôvodu možno sudcu vylúčiť (*inter alia*) na návrh účastníka (strany) súdneho konania.

11. Namietané porušenie základných práv sťažovateľa podľa ústavy a práv podľa dohovoru v rámci rozhodovania o námietke zaujatosti posúdil ústavný súd aj s ohľadom na to, či neexistuje všeobecný súd, ktorý by mohol rozhodnúť o ochrane práv sťažovateľa, a to vzhľadom na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého môže ústavný súd konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať jeho ústavnou sťažnosťou len vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Zmysel a účel uvedeného princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v trestnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým právnickým osobám alebo fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

12. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu

práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietať pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania. Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného aj náprava pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci (orgánov činných v trestnom konaní a súdov). Ústavný súd tak zdôrazňuje, že ústavné súdnictvo je vybudované predovšetkým na zásade preskúmavania právoplatne skončených vecí (m. m. IV. ÚS 187/09, III. ÚS 421/2016, III. ÚS 855/2016). Základné právo na súdnu ochranu je totiž „výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť či napadnuté konanie bude ako celok spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, III. ÚS 421/2016, III. ÚS 855/2016).

13. K okolnostiam sťažovateľovej veci ústavný súd uvádza, že predmet konania o uplatnenej námietke zaujatosti nemožno stotožňovať s predmetom konania, v ktorom dotknutý sudca koná a rozhoduje. Konanie o námietke zaujatosti končí rozhodnutím, ktorým namietaný sudca (senát) je (alebo nie je) vylúčený z prejednávania dotknutej veci, prípadne postupom, keď súd v zákonom stanovených prípadoch (§ 32 ods. 6 Trestného poriadku) o námietke zaujatosti nekoná. Toto rozhodnutie (príp. postup) však nie je rozhodnutím o otázke tvoriacej samotný predmet trestného konania. Konanie o námietke zaujatosti predstavuje len čiastkový procesný postup všeobecného súdu smerujúci k rozhodnutiu slúžiacemu na zabezpečenie rozhodovania trestnej veci nestranným súdom. Kvalita rozhodovania súdu o námietke zaujatosti tak nachádza svoj odraz aj v kvalite meritórneho rozhodnutia v konaní, v ktorom bola námietka zaujatosti sudcov vznesená (m. m. III. ÚS 30/2010, III. ÚS 421/2016, III. ÚS 855/2016). V spojitosti s tým ústavný súd zastáva názor, že namietaný postup okresného súdu by mohol zakladať porušenie označených práv sťažovateľa len v prípade, ak by bol spojený s konkrétnym relevantným nepriaznivým dôsledkom pre sťažovateľa, ktorý bol týmto spôsobený, pričom by sa negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe, prípadne v opravných konaniach (m. m. III. ÚS 30/2010, III. ÚS 421/2016), čo nie je sťažovateľov prípad, pretože sťažovateľ v uvedenom smere môže svoju ochranu v stále prebiehajúcim trestnom konaní uplatniť prostredníctvom opravných prostriedkov (odvolania a dovolania) proti rozhodnutiu vo veci samej.

14. V nadväznosti na predchádzajúci bod odôvodnenia tohto uznesenia ústavný súd poukazuje na § 306 a nasledujúcich Trestného poriadku, podľa ktorých je opravným prostriedkom proti rozsudku súdu prvého stupňa odvolanie, pričom obžalovaný ako osoba oprávnená podať odvolanie proti výroku rozsudku, ktorý sa ho priamo dotýka, môže toto odvolanie podať pre nesprávnosť výroku, ako aj pre porušenie ustanovení o konaní, ktoré predchádzalo rozsudku, ak toto porušenie mohlo spôsobiť, že výrok je nesprávny alebo že chýba. Ďalej poukazuje na § 368 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého možno podať dovolanie proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon alebo boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa § 371 Trestného poriadku. Pritom nie je možné opomenúť § 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku, v zmysle ktorého sa rozhodnutím podľa ods. 1 § 368 Trestného poriadku rozumie (okrem iných, pozn.) aj rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý riadny opravný prostriedok podaný proti rozhodnutiu podľa písmen a) [rozsudok a trestný rozkaz] až g), alebo rozhodnutie, ktorým odvolací súd na základe riadneho opravného prostriedku vo veci sám

rozhodol. Napokon v tomto kontexte ústavný súd poukazuje aj na § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku, podľa ktorého možno dovolanie podať, ak vo veci konal alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania [prípadne aj § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, keďže sťažovateľ v súvislosti s podanou námietkou zaujatosti namieta aj porušenie svojho práva na obhajobu].

15. Platná právna úprava trestného konania teda sťažovateľovi umožňuje aj v nasledujúcich štádiách trestného konania v rámci uplatnenia práva na obhajobu domáhať sa právne účinným spôsobom ochrany svojich označených práv, a to prostredníctvom riadneho a mimoriadneho opravného prostriedku proti rozhodnutiu vo veci samej – odvolania a dovolania, na základe podania ktorých bude odvolací súd, prípadne dovolací súd oprávnený a povinný preskúmať opodstatnenosť tvrdenia sťažovateľa o nesprávnom postupe konajúceho súdu v súvislosti s prednesenou námietkou zaujatosti sudcu.

16. Ústavný súd sumarizuje, že sťažovateľ má v systéme trestného konania k dispozícii účinný prostriedok na dosiahnutie ochrany svojich práv v prípade uznania jeho argumentácie všeobecným súdom oprávneným konať o jeho prípadnom odvolaní či dovolaní. Za týchto okolností nie je daný dôvod, aby ústavný súd vstupoval v danej fáze do prebiehajúceho trestného konania vo veci sťažovateľa a neprípustne si tak predčasne uzurpoval právomoc iných orgánov verejnej moci. Zároveň pripomína, že nevyužitie označenej možnosti ochrany práv sťažovateľa nemožno nahradzovať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemá inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy).

17. Vychádzajúc z uvedených skutočností, ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti pre nedostatok právomocí podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy:

18. Sťažovateľ sa zároveň domáha vyslovenia porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy (v obsahu ústavnej sťažnosti poukazuje aj na práva podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru).

19. Obsahom základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy je ustanovenie, podľa ktorého osobu možno do väzby vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu. Ústavný rámec dopĺňajú ustanovenia dohovoru, konkrétne čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, podľa ktorého nikoho nemožno pozbaviť slobody, pokiaľ sa tak nestane v súlade s konaním ustanoveným zákonom, ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť osobe v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní. Podľa Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 5 ods. 3 dohovoru sa pri obmedzení osobnej slobody jednotlivca musia konajúce súdy okrem existencie dôvodného podozrenia a existencie konkrétneho väzobného dôvodu, ktorý je relevantný a dostatočný, presvedčiť aj o tom, že v trestnej veci sa postupuje s „osobitnou starostlivosťou“ (rozsudok vo veci Buzadji proti Moldavskej republike z 5. 7. 2016, sťažnosť č. 23755/07, bod 87 a tam citovaná judikatúra).

20. Väzobné konanie týkajúce sa rozhodovania o osobnej slobode obvinenej osoby musí spĺňať niektoré fundamentálne požiadavky spravodlivého konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktoré sú prenesené do špeciálnych ustanovení čl. 17 ods. 1 a 5 ústavy

a čl. 5 dohovoru aplikovateľných na konania týkajúce sa väzby. Jednou z nich je aj právo na náležité odôvodnenie rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka (strany) konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („*fairness*“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (pozri napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05, III. ÚS 581/2015, II. ÚS 113/2020).

21. Z argumentácie prednesenej v ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľove námietky síce smerujú aj proti dôvodnosti väzby, avšak nie je z nej zrejmé, že by postup okresného súdu z 24. januára 2024, ktorý sťažovateľ namieta, súvisel s rozhodovaním o jeho prípadnej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu (rozhodovaním o väzbe). Predmetná skutočnosť nevyplýva ani zo samotnej zápisnice o hlavnom pojednávaní z 24. januára 2024, ktorú sťažovateľ priložil k ústavnej sťažnosti. Základ jej obsahu spočíva najmä vo výzve prokurátorovi na prednesenie obžaloby, výzve obhajcovi sťažovateľa na zaujatie stanoviska k nej, výsluchu svedkov, výpovedi sťažovateľa či reakcii súdu na ním podanú námietku zaujatosti a návrh na odňatie a prikázanie veci inému všeobecnému súdu (pozri bod 3 tohto uznesenia), t. j. absentuje zmienka o väzobnom rozhodovaní.

22. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (m. m. III. ÚS 144/2016, II. ÚS 59/2019).

23. Z už popísaných skutočností vyplýva, že výsledkom namietaného postupu okresného súdu z 24. januára 2024 nebolo v prípade sťažovateľa rozhodnutie o ďalšom trvaní jeho väzby, resp. nešlo o rozhodovanie o námietke zaujatosti, o ktorej by sa rozhodovalo v rámci konania o väzbe. Ústavný súd teda uzatvára, že z dôvodu nedostatku príčinnej súvislosti medzi namietaným postupom okresného súdu a jeho napadnutým uznesením (bližšie nešpecifikovaným) a obsahom označených práv (bod 18 tohto uznesenia, pozn.) ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

24. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. apríla 2024

Miloš Maďar
predseda senátu